

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาร่างกายต้องกินอาหาร เพราะว่าอาหารของกรรมใด คุณิ อาหาร ต้องมีอาหาร ทุกอย่างต้องมีอาหาร แต่ถึงที่สุดแล้วหมดอาหารนะ ถ้ามีอาหาร ต้องเป็นอาหารไปมันก็ ยังเป็นสมมุติอยู่ เพราะมันมีอาหาร เห็นไหม กรรมนี้เป็นอาหารๆ ของใจ เป็นอาหารของใจ เป็นเป้าหมาย เป็นที่ดำเนินของเรา แต่เราจะถึงเป้าหมายของเราหรือไม่ถึงเป้าหมาย เป็นการบรรเทาไปก่อน

การทำบุญกุศล เห็นไหม เราสร้างบุญกุศล บรรเทา เป็นอามิสทาน เหมือนรถยนต์ เราเติมน้ำมันไปตลอด เราจะไปได้ของเราตลอด ถ้าน้ำมันหมดมันก็ต้องไปไม่ได้ มันไป เพราะน้ำมัน น้ำมันมันเป็นเชื้อเพลิง

นี่ก็เหมือนกัน อามิสเกิดจากการสร้างบุญกุศล มันเป็นการบรรเทาให้เรา ขับเคลื่อนของเราไปได้ จิตเป็นแบบนั้น จิตต้องอาศัยพลังงาน เห็นไหม พลังงานของจิต มันเป็นพลังงาน พลังงานที่สูงคือพลังงานที่เบา พลังงานที่บริสุทธิ์ พลังงานที่ต่ำ เห็นไหม กุศล อกุศล เกิดจากการกระทำทั้งหมด

สิ่งที่การกระทำ ใจดวงไหนทำ ใจดวงนั้นเป็นผู้รับรู้ นั่นนะมันถึงรับรู้กับใจดวงนั้น มันจะเป็นความลับกับคนอื่น แต่ไม่เป็นความลับกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะไม่มี ความลับเลย ความเย็นความร้อนที่ไหนของเขาเป็นเรื่องของเขา แต่เรื่องความเย็นความร้อนของใจ ใจนั้นสัมผัส ใจนั้นเป็นไป นั่นเป็นการเคลื่อนบรรเทา

สิ่งที่บรรเทา เห็นไหม ถึงต้องมีทาน ศีล ภาวนา เรื่องอนุพุทฺธิกา สิ่งที พระพุทธเจ้าพูดเรื่องของทานก่อน เรื่องของสวรรค์ เรื่องของพรหมจรรย์ เรื่องของ อาทินพ เรื่องของการทำใจให้หลุดพ้นออกไป นี่คืเป้าหมายใจ คนมีเป้าหมายแล้วไม่ เคว้งคว้างในชีวิตนะ เราเกิดมาเรามีเป้าหมายใหม่ ชีวิตนี้คืออะไรก็สงสัยแล้ว ชีวิตเกิด

ขึ้นมาเราก็ไม่รู้ แล้วเป้าหมายของเราจะไปอยู่ที่ไหน เราจะไปอยู่บนสวรรค์ เราคิดได้แค่นั้นเป้าหมายเราแค่นั้น

ถ้าเราคิดถึง เห็นไหม อธิษฐานบารมี เป้าหมายของเราต้องที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ ในศาสนาพุทธสอนเรื่องที่สุดแห่งทุกข์ จะถึงไม่ถึงนั้นเป็นเรื่องอำนาจของเรา แต่เรื่องเป้าหมายเราต้องตั้งเป้าหมายให้ถึงที่สุด ถ้าตั้งเป้าหมายให้ถึงที่สุดแล้วชีวิตเราไม่เลวี่กว้างใจ เรามีเป้าหมายเป็นเครื่องดำเนิน อธิษฐานบารมี บารมีสิบทิศ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี แล้วการทำทานของเรา เราสร้างสมของเราขึ้นมา มันเป็นการให้ถึงที่สุดได้

แต่ถึงที่สุดแล้วในการถึงที่สุดนั้นมันต้องเป็นการปฏิบัติบูชา ถ้าเราปฏิบัติบูชาขึ้นมามันถึงเป้าหมายได้ ถ้าเรื่องของท่านมันก็สะสมไปนะ คนมีมั่งมีศรีสุขขนาดไหน มีมั่งมีมาก ร่ำรวยมากขนาดไหนก็แล้วแต่ชีวิตนั้นเป็นชีวิตหนึ่ง แล้วชีวิตต่อไปมันจะเป็นมั่งมีอย่างนั้นอีกมันก็ไม่แน่นอนตลอดไป มันหมุนเวียนไปตามอำนาจของกรรม สิ่งที่เป็นกรรม

คนที่สะสมทรัพย์สมบัติไว้ ในพระไตรปิฎกโตทยพราหมณ์ เห็นไหม ความกังวลของใจ ใจมาเกิดเป็นสุนัขเฝ้าสมบัติของตัวเองก็ได้ สิ่งที่เราสร้างสมไว้ชาติหนึ่งเป็นประโยชน์ แต่อีกชาติหนึ่ง เห็นไหม เพราะความกังวลความผูกพันกับมัน เราต้องสละมันทิ้งไป เราต้องเป็นเจ้านายมัน เราต้องเป็นผู้ใช้เขา ไม่ใช่ให้เขาใช้เรา นี่เขาใช้เราเราถึงต้องเก็บรักษา ความเก็บรักษาความสงวนรักษาไว้อันนี้เป็นงานอันหนึ่ง เป็นการสงวนรักษาแล้วเป็นความกังวลมาก

เราเคยเห็นนะ คนนะมีสมบัติ แล้วเขาไม่กล้าเอาไว้ที่บ้านของเขา เขาเอาไว้ในกระเป๋านะ เขาไปไหนเขาก็ถือไปด้วยๆ สุดท้ายแล้วขึ้นรถลงรถก็ไปลืมทิ้งไว้หมดเลย มีความเสียใจมากตามไปเอา นี่ถึงกลัวมันหายใจ แล้วถือเอาไว้กับตัวเอง ไว้ที่บ้านก็ไม่ได้ เพราะลูกเขาติดยา ลูกเขามีปัญหาของเขา เขาถือของเขาไป มีนะ นี่เขามาเล่าให้ฟัง สุดท้ายแล้วไปลืมทิ้งไว้ที่เพชรบุรี ลืมไปหมดเลย นี่เป็นความลำบากไหม ทองเป็นกระเป๋านะ ทองของเขาเก็บรักษาไว้ไม่กล้าเอาไว้บ้าน ไม่กล้าเอาไว้ไหน เอาไว้กับตัวแล้วก็ถือไปเรื่อยๆ ลักวันหนึ่งมันก็ลืม

นี่การรักษา การบำรุงรักษาของเรามันเป็นงานอันหนึ่ง ถ้าเป็นบุญกุศล เห็นไหม เป็นอริยทรัพย์ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ เรื่องของความรู้สึก มันจะตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ มันจะแนบกับใจไปตลอด นี่เป็นอริยทรัพย์ ถ้าเราสละออกไปขนาดไหน สิ่งนั้น แนบไปกับใจๆ แล้วพอตายไป เห็นไหม เกิดในสวรรค์ วิญญาณอาหาร อาหารของเทวดา เขากินอาหารส่วนหนึ่ง อาหารสี่ กวฬิงการอาหาร ผัสสาหาร วิญญาณอาหาร มโนสังขเจตนา หาร อาหารสี่จำพวกให้สัตว์โลกนี้ต้องมีอาหารนี้ดำรงชีวิตไป แต่เวลาถึงที่สุดของเราแล้ว นี่ มันเป็นสมบัติที่อึดตัว มันไม่ต้องมีอาหารสิ่งใดไปเป็นอาหารเลย ถ้าคำว่ามีอาหารมัน เป็นสิ่งกระทบ เห็นไหม

เวลาขั้นกับจิต ความคิดของเราเราไม่คิดมันไม่มี เวลาเราคิดขึ้นมาความคิดมาจากไหน ความคิดนี้มันเกิดดับในหัวใจ มันเป็นขั้น ๕ ขั้น ๕ นี้ไม่ใช่จิต จิตเวลามัน สละหมดเลย ภาราหเว ปรญจกขุขุชา ขั้นนี้เวลาถึงที่สุดแล้วสละทิ้งไป สะ เศษส่วนที่มัน ติดอยู่กับใจทิ้งไป มันไม่มีขั้น จิตมันมีความคงตัวของมันเอง มันไม่ต้องกินอาหาร เห็น ไหม มันอึดในตัวมันเอง นิพพานมันแปลกประหลาดมหัศจรรย์อย่างนั้น มันไม่ต้องไป อาศัยอาหารอย่างที่เขาใช้กัน

แต่อาหารที่เขาใช้กันมันต้องการดำรงชีวิต เป็นการบรรเทาใจ สิ่งทีบรรเทาไป แม้แต่ เห็นไหม เวลาทุกข์เกิดขึ้นมา เวลาปัญญาเราเกิดขึ้นมา นั่นก็เป็นอาหารเหมือนกัน เป็นกรรมไง กรรมมันเข้าไปสัมผัสใจ ใจมันจะเข้าใจแล้วมันจะปล่อยวางสิ่งหนึ่ง เพราะ ะไร เพราะมันมีสิ่งหนึ่งเข้าไปทดแทนสิ่งหนึ่ง เห็นไหม เหมือนกับมือเราจับสิ่งของใด ไว้เราก็ต้องมีความรู้สึกสิ่งนั้น ถ้าเราไม่คายออกเราไม่ปล่อยออก สิ่งนั้นมันก็ร้อนอยู่ เห็น ไหม เรากำถ่านไว้ ร้อนอยู่ทั้งที่รู้ว่าร้อนนะ

ในพระไตรปิฎกบอกไว้ ประชาชน คฤหัสถ์ ต่างคนต่างบ่นว่าร้อนๆ แล้วก็ถือ คบไฟคนละค้อน แล้วก็วิ่งตามไปหมดเลย สมัยหนึ่งมีองค์ศาสดาเป็นผู้ทิ้งคบไฟก่อนเพื่อน แล้วก็บอกว่า “เธอร้อนต้องทิ้งคบไฟ ต้องทิ้งคบไฟ” ทิ้งคบไฟนั้นมันจะปลดอาการร้อน

ใจก็เหมือนกัน เหมือนมืออันหนึ่ง มือกำถ่านไฟไว้แล้วก็บ่นว่าร้อนๆ แล้วก็ทิ้ง ไม่ได้ เหมือนกันเลย แต่ถ้าเราใช้ปัญญาธรรม เห็นไหม เวลาธรรมเราใช้ปัญญาความคิดๆ อันใหม่ ความคิดที่เป็นธรรมนะ อาศัยพุทโธๆ ไปก่อน เป็นคำบริกรรมไปก่อน ให้สิ่งนั้น

เข้าไป ให้มือนี้นี้คายออก ถ้ามือนั้นคายออกมีความสงบร่มเย็นขึ้นมา เห็นใหม่ มีความสงบ ร่มเย็นมือนี้นี้ก็ปล่อย คายความร้อนออก คายถ่านนั้นออกไป คายถ่านนั้นออกไป แต่มือก็ยังมียู่ มือนี้นี้เดี๋ยวก็ไปทำอีก เพราะธรรมชาติของมันเป็นแบบนั้น

ความคิดเกิดดับจากใจตลอดไป แล้วอาศัยความร้อนให้ใจเพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันไม่พอใจ ก็เลสมันไม่พอใจสิ่งต่างๆ เลย มันไม่พอใจทุกอย่าง สิ่งที่น่ารำคาญมัน มันอึด เห็นใหม่ เราอยากได้อะไรเราก็ได้มาๆ พอได้มาแล้วเราพอใจสิ่งนั้นใหม่ ถ้าพอใจ สิ่งนั้น เราจะต้องไม่ปรารถนาสิ่งอื่นต่อไป

มันไม่พอใจหรอก พอมันได้สิ่งนั้นพออึดเต็มของมันนะ มันก็ต้องการเอาสิ่งใหม่ ข้างหน้าตลอดไป เพชรเอวใหญ่ขนาดไหน เม็ดใหญ่ขนาดไหน มันก็จะเอาเม็ดต่อไปๆ มันปรารถนามากไปกว่านั้นตลอดไป ไม่มีที่สิ้นสุด ก็เลสไม่มีที่สิ้นสุด มันถึงต้องชำระใจ

มือนี้นี้มันมียู่มันต้องกำมันไปตลอดไป ถ้าเราพิจารณาจนมือนั้นปล่อยวาง เห็นใหม่ ให้มือนี้นี้สัมผัสปัญญะจะไม่ไปหยาบคายสิ่งใดให้เป็นความทุกข์ร้อนของใจ ใจนี้ อย่าไปหยาบคายสิ่งใดให้เป็นความทุกข์ร้อนของใจอีกเลย ถ้าหยาบคายสิ่งใดให้เป็นความทุกข์ร้อนของใจ แต่การจะไม่หยาบคายมันต้องมีวิธีการ มันจะไม่หยาบคายโดยธรรมชาติของมัน เป็นไปไม่ได้ ก็เลสอยู่กับใจเป็นยางเหนียว มันเกาะไปหมด เห็นใหม่ ตากระทบ รูปต่างๆ ความรู้เกิดขึ้น ความคิดต่างๆ เกิดขึ้น สิ่งต่างๆ आयตนะกระทบ รูป รส กลิ่น เสียง กระทบกับใจเกิดขึ้นๆ แต่เวลาหลับนอนอยู่มันก็คิดได้ เวลาไม่กระทบสิ่งใดมันก็คิดได้ ใจมันแปลกประหลาดมหัศจรรย์อย่างนั้น เหมือนกับมือนั้นจะกำสิ่งต่างๆ ต่อไป มันต้องหยาบคายสิ่งต่างๆ ต่อไปข้างหน้าโดยธรรมชาติของมัน

ใจก็ต้องเป็นแบบนั้น ถึงต้องใช้ปัญญาไป ใช้ปัญญาธรรม เห็นใหม่ ใช้ปัญญาการใคร่ครวญว่าสิ่งที่ไปเกาะเกี่ยวสิ่งนั้นมันเป็นประโยชน์ใหม่ เห็นสภาวะตามความเป็นจริง สภาวะธรรมมันเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นสิ่งนั้นแล้วปล่อยความยึดมั่นถือมั่น สิ่งต่างๆ โลกนี้เป็นความจริง โลกที่มันเกิดขึ้น เราจะมีชีวิตเราหรือไม่มีชีวิตเรา โลกมันหมุนอยู่อย่างนี้ เราจะมีชีวิตเราหรือไม่มีชีวิตเรา เห็นใหม่ ในวัฏฏะ ในสวรรค์ ในภพ ในอินทร์ ในพรหม เขาก็มีของเขาอยู่อย่างนั้น เราจะเชื่อไม่เชื่อก็มีอย่างนั้น มีโดยธรรมชาติของเขาอย่างนั้น แต่

เวลาเราปฏิบัติของเราเข้ามามันจะไปเห็นสภาวะแบบนั้น แล้วมันปล่อยสิ่งนั้นตามความเป็นจริง

นี่มือปล่อยความร้อนมาแล้วเป็นสัมมาสมาธิ แล้วเข้าใจความเป็นจริงที่ว่ามือนี้ อย่าไปหยิบฉวยสิ่งใด มีสติพร้อมอยู่ตลอดไป ถ้าทำลายมือแล้วทำลายแล้วมันจะไม่มีนามธรรม จิตนี้ยังทำลายยังมีๆ มีเพราะอะไร มีเพราะมีความรู้สึกอันนั้น ความรู้สึกอันนั้น มีสติสัมปชัญญะพร้อมหมดเป็นอัตโนมัติ ถ้าเป็นบุญกุศล เป็นคุณงามความดี องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช้ความคิดใช้ขั้นนี้เพื่อเป็นประโยชน์กับโลก สั่งสอนสัตว์โลกตลอดไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะ มันเป็นคุณงามความดีมา มันมาเพราะอะไร เพราะมันยังมีสิ่งนี้แนบไปกับใจ มันเป็นสมมุติ ยังคิดอยู่ สิ่งนี้มีอยู่ แต่ถ้าวันไหนตายลงขั้นกับใจจะแยกออกจากกัน โดยสภาวะความจริงจะไปอยู่สิ่งนั้น สุขอยู่ตามอำนาจของวิมุตติสุข สุขในเป้าหมายสูงสุดของในศาสนาเรา ศาสนาเราสอนถึงที่สุดจบกระบวนการได้ แต่ถ้าเราเข้าไม่ถึงกระบวนการนั้น เราจะต้องล้มลุกคลุกคลานตลอดไป เราจะต้องหมุนไปๆ เหมือนกับวัตถุสิ่งหนึ่ง โคนลมพัดไปตลอดไป จะตกตามอำนาจของบุญของกรรม ของบุญของกรรมจะพัดไป แล้วจิตนี้จะไปตกเหมือนเมล็ดพันธุ์พืชจะไปตกป่าไหน ในภพชาติไหน มันจะไปตกตามอำนาจของมัน พัดไปอย่างนั้นแล้วเราก็ไม่เข้าใจ เราไม่เข้าใจเพราะเราไม่ได้ฟังธรรม ฟังธรรมขึ้นมา เห็นใหม่ สิ่งที่พัดไป ลมมันมีอยู่ เมล็ดพันธุ์มันมีอยู่ มันก็ต้องพัดไป ถ้าลมมันมีอยู่เมล็ดพันธุ์มันไม่มี มันพัดอะไรไป วัฏฏะนี้มีอยู่ เมล็ดพันธุ์เราทำลายเมล็ดพันธุ์แล้ว ทำลายเชื้อจากใจออกไปแล้วนี้ ใจมันจะพัดอะไรไป มันพัดไปไม่ได้ ถ้าใจพัดไปไม่ได้ ใจก็พ้น เห็นใหม่ ใจก็มีความสุข ใจมีความสุขของเราพ้นออกไป นี่เป้าหมาย

ถ้าเป้าหมายนะชีวิตนี้ไม่เคว้งคว้างหนึ่ง มีเป้าหมายเราเดินเข้าถึงเป้าหมายเราจะมีความสุข สมความปรารถนาของเราหนึ่ง กับชีวิตเราใช้ชีวิตของเราไปวันหนึ่งๆ เห็นใหม่ มันน่าเสียดาย ถ้าเราใช้ชีวิตเราไปประสบความสำเร็จ เราต้องหาสัมมาอาชีวะเรา ประกอบอาชีพ มันประสบความสำเร็จมีความสุข มีความประสบความสำเร็จ ถ้าเสร็จแล้วมันมีความกังวลไหม? มันมีความอาลัยอาวรณ์ไหม?

สโมสรรสันตติบาทนั้นทุกดวงใจว่าแห้ว จะมีความสุขขนาดไหน ทุกดวงใจว่าแห้ว ทุกดวงใจต้องตายแล้วต้องก้าวเดินต่อไป ขณะที่ตายแล้วจิตนี้ก้าวเดินต่อไป ก้าวเดินไปบนอะไร? ก้าวเดินไปกับอะไร? ก้าวเดินไปจากที่ไหน มีความลึกลับเลงลับไปหมดเลย จะประสบความสำเร็จขนาดนั้นมันก็มีทุกซ์ เพราะทุกซ์นี้มันเป็นอริยสัจ ทุกซ์นี้เป็นความจริง ทุกดวงใจไม่ยกเว้น ทุกดวงใจที่เกิด พอประพฤติปฏิบัติไปถึงเป้าหมายแล้ว นั่นนะ ยกเว้นคนที่ถึงเป้าหมายนั้นเท่านั้น คนที่ถึงเป้าหมายนั้นจะไม่มีสิ่งนั้นในหัวใจ ถ้ามีสิ่งนั้นในหัวใจ มันก็ต้องลึกลับเลงลับต้องไม่เข้าใจสิ มันต้องจบกระบวนการของใจอันนั้น สิ้นสุด นั่นนะเป้าหมายในชีวิต

ชีวิตนี้ไม่แก้วว้างนะ ศาสนาพุทธประเสริฐของเรา ศาสนาเป็นศาสนา เป็นสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เราเป็นคนอยู่ในชาติ เราเป็นชาติไทยแล้วมีศาสนา สถาบันศาสนา ตัวสถาบันศาสนาเป็นพิธีกรรม เพื่อจะหล่อหลอมให้คนเราอยู่ในระเบียบ วินัย ระเบียบวินัยแล้วเราประพฤติปฏิบัติธรรม มันเป็นเรื่องอิสระเสรีภาพของใจ การประพฤติปฏิบัติมันอยู่ที่จิตนิสัย อยู่ที่ความจงใจของใจ ใจดวงนั้นทำให้เข้มขนาดไหน อ่อนขนาดไหน อยู่ที่ความสมัครใจ อยู่ที่อุบายวิธีการของใจดวงนั้น

มันเป็นการต่อสู้ส่วนบุคคลไง สถาบันเป็นสถาบัน แต่เวลาต่อสู้ของเรานี้เราต่อสู้โดยส่วนตัว แล้วธรรมของเราจะไปเชิดชูในสถาบันอีกต่างหากขึ้นมา สุขก็เป็นสุขของเรา แล้วเชิดชูศาสนา เชิดชูสิ่งต่างๆ เข้าไปพร้อมกับทำให้สิ่งนั้นปรากฏขึ้นมา ศาสนานี้เป็นนามธรรม ทุกคนไม่สามารถสื่อออกมาได้ปรากฏได้ แต่ใจที่ถึงธรรมแล้วสามารถดึงออกมาให้ปรากฏออกมาเป็นความจริงได้

ถ้าคนฟังแล้วมันฉงนมันสนเท่ห์ เอ๊ะ! สิ่งนั้นมีด้วยหรือ สิ่งนี้เข้าใจหรือ มันจะมีความสนใจ ถ้ามันพูดแล้วมันไม่เข้าใจ สิ่งนั้นคือว่าเขานอนหลับ จิตของเขาต้าน เขาไม่สนใจของเขา นั่นก็เรื่องของเข เรื่องของสัตว์โลก การเกิดเรื่องของสัตว์ สัตว์เป็นอย่างนั้น แต่ธรรมมีอยู่ ทุกอย่างมีอยู่ แต่เชื่อไม่เชื่อนั้นเป็นอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล เอวัง